

การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
SELF-PERFORMANCE ACCORDING TO KALAYANAMITTA-DHAMMA PRINCIPLES OF
FIRST YEAR' STUDENT TEACHERS IN ENGLISH TEACHING MAJOR MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY

จักรี บางประเสริฐ* พระครูสิริธรรมนิเทศ* พระครูปลัด ประสิทธิ์ ปสิทโธ* สุดใจ ภูงลี**
พาฝัน ธนากรเมธา*

Chakkree Bangprasert* Phrakhrusiridhammanithet* Phrakhrupalad Prasit Pasiddho*

Sudjai Phukonglee** Phafan Thanakulmetha*

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ*

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา**

Bachelor of Education Program in Teaching English*

Bachelor of Arts (Buddhist Studies for Development)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองและสังกัด ที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากบัญชีรายชื่อ นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประชากรจำนวน 169 รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละระดับชั้นปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยภาพรวม ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปิโย (นารัก) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือด้านครุ (นาคเรพร) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคัมภีร์ธมจะ กะถัง กัตตา (แกลงเรื่องล้าลึกได้) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90

2. การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองและสังกัด ต่างกัน พบว่า

2.1 ด้านปิโย (น่ารัก) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน

2.2 ด้านครุ (น่าเคารพ) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน

2.3 ด้านภาวนีโย (น่าเจริญใจ) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน

2.4 ด้านวัตตา จะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน และ สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่าง

2.5 ด้านวจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน

2.6 ด้านคัมภีรญจะ กะถัง กัตตา (แถลงเรื่องกล้าลึกได้) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน และ สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน

2.7 ด้านโน จัญฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน

คำสำคัญ : การปฏิบัติตน, กัลยาณมิตรธรรม, วิชาชีพรุ.

Abstract

The purposes of this research are 1) to study self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma principles of first year student teachers, English teaching major, Mahamakut Buddhist University 2) to compare self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma principles of first year student teachers, English teaching major, Mahamakut Buddhist University. Based on Stratified Random Sampling from 169 student teachers, by Taro Yamane, the populations of the research were 120 first year student teachers, English teaching major, Mahamakut Buddhist University. They are different in the following factors; sex, age, parent monthly income and field work experience. The instrument was a questionnaire which was especially conducted for the study in order to collect the statistics for analyzing the frequency, the percentages, the mean, the standard deviation, t-test and One-Way ANOVA.

The main findings of the research indicated that:

1. Self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma principles of first year student teachers, English teaching major, Mahamakut Buddhist University, at overall of them had been

more level as significant 4.08, and specify by detail as follow; Piyo (Lovable) had been more level as significant 4.20, Garu (Respectable) had been more level as significant 4.15 and Gambhiranca kakam kata (able to deliver deep discourser or to treat profound subjects) had been more level as significant 3.90.

2. Self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma principles of first year student teachers, English teaching major, Mahamakut Buddhist University who are different in the following factors; sex, age, parent monthly income and field work experience, found that

2.1 Piyo (Lovable) The student teachers were not different in sex, age, and parent monthly income. However, they had different field work experience and self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma.

2.2 Garu (Respectable) The student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were different

2.3 Bhavaniyo (adorable) found that student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were different

2.4 Vatta Ca (Being a counsellor) found that student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were not different

2.5 Vacanakkhamo (Being a patient listener) found that student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were different

2.6 Gambhiranca kakam kata (Able to deliver deep discourser or to treat profound subjects) found that student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were not different

2.7 No catthane niyojaye (Never exhorting groundlessly) found that student teachers profession had sex age parent Monthly Income were not different, but student teachers profession had institution difference were self-performance according to Kalayanamitta-Dhamma were different.

Keywords : Self-perfomance, Kalayanamitta-dhamma, Teacher profession.

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต บุคคลที่ประพฤติดี ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต เพราะได้ชื่อว่ามีการศึกษา ดังที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่คณะครูและนักเรียนเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ตอนหนึ่งว่า “... การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิดความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมียุคสมัยที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้าปกกรอง) การศึกษามีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปลี่ยนตามยุคสมัย ครูจึงมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษา ครูจะต้องเป็นกำลังสำคัญในการเป็นต้นแบบ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ภาพลักษณ์ของการปฏิบัติตนของครูส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีได้

แต่ในปัจจุบัน ยังมีครูอีกจำนวนหนึ่ง ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบ เป็นแบบอย่างของผู้เรียน ได้มีพฤติกรรม การปฏิบัติตนที่เปลี่ยนไป ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ชักนำพาผู้เรียนไปในทางที่ถูกที่ควร ทำให้ความไว้วางใจ ความเคารพ ในครูจากผู้เรียนลดลง จะเห็นได้ดังข่าวที่ปรากฏในปัจจุบัน ข่าวครูกระทำผิดศีลธรรม ผิดจรรยาบรรณ ไม่ดำรงตนอยู่ในฐานะครูที่ดี ไม่เป็นที่พึ่งให้กับผู้เรียน สังคม จึงเกิดคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ดีของครูมากมาย เช่น ข่าวครูข่มขืนนักเรียนที่ (<https://highlight.kapook.com/view/202043>) เป็นต้น การกระทำดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม ผิดจรรยาบรรณ ของครูเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของครูไม่เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน หรือสังคมทั่วไปแล้ว การอบรมสั่งสอนหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้จากครูสู่ผู้เรียน ย่อมไม่บรรลุวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ และเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ได้ผลิตบัณฑิตเพื่อรับใช้พระพุทธศาสนา และสังคมโลก เป็นสถาบันการศึกษาสมควรที่ต้องช่วยฝึกรอบรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในอาชีพที่สุจริต ยกย่องคนที่ประกอบอาชีพที่ซื่อสัตย์ อบรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ๆ ในสังคม เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม (มานพ นักการเรียน, บานชื่น นักการเรียน, 2562, หน้า 225) จึงต้องเป็นกำลังหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อรับใช้สังคมได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้มุ่งเน้นให้บัณฑิตเพียบพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถพร้อมทั้งความประพฤติ ผลิตบัณฑิตครูสู่สังคมโลก จึงได้มุ่งเน้นให้ มีความรู้คู่คุณธรรม จึงได้ กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ข้อหนึ่งที่ปรากฏในหลักสูตรว่า บัณฑิตมีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก้ปัญหาและดำเนินชีวิต มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมได้ดังพุทธศาสนสุภาษิตประจำมหาวิทยาลัยว่า วิชาจรรยาสมปนโน โส เสฏโฐ เทวมานุเส แปลว่า ผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติ เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทพและมนุษย์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจ การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษา วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่ามีการปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้นักศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

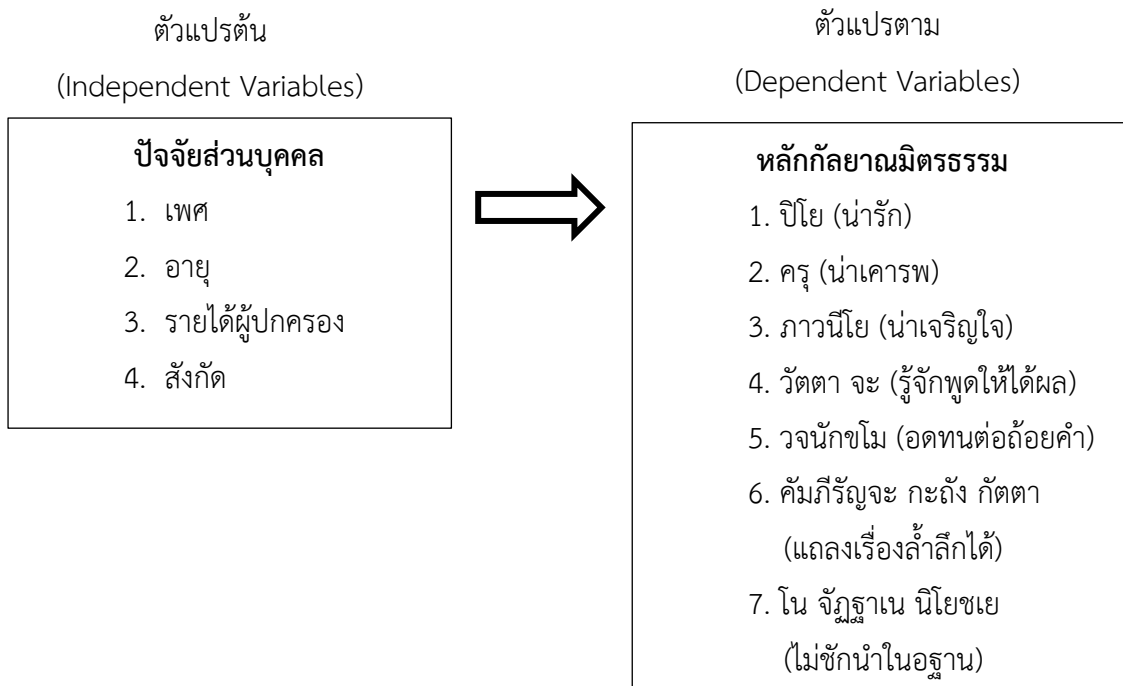
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองและสังกัด ต่างกัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูล นักวิชาการ นักปราชญ์ ได้กำหนดตามแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และสมหมาย ปวะบุตร ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) จากบัญชีรายชื่อ นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 169 รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละระดับชั้นปี ตามสูตรนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548 หน้า 19)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, รายได้ผู้ปกครอง และสังกัด

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้แก่ 1) ปิโย 2) ครุ 3) ภาวนีโย 4) วัตตา จะ 5) วจนักขโม 6) คัมภีร์ธจะ กะถัง กัตตา 7) โน จัญฐาเน นโยชเย

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน ดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีจับฉลาก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการต่อไปนี้ 1) จัดทำกรอบการสุ่มตัวอย่าง และกำหนดขนาดตัวอย่าง 2) จัดทำฉลากหมายเลขประชากรตาม โดยให้ฉลากมีลักษณะเหมือน ๆ กัน แล้วใส่ในภาชนะคลุกเคล้าให้ทั่ว 3) จับฉลากครั้งละหน่วยจนครบตามขนาดของตัวอย่าง ทั้งนี้จับฉลากโดยไม่มีการแทนที่หมายถึง ฉลากที่จับได้จะไม่ใส่ลงในภาชนะอีก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก (Cronbach. 1990, p. 202-204) 7) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลจากนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 120 ชุด

2) ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยการศึกษาดูเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, รายได้ผู้ปกครอง และสังกัดหน่วยงาน จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้แก่ 1) บีโย 2) ครุ 3) ภาวนีโย 4) วัตตา 5) วจนิกขโม 6) คัมภีร์ธูจะ กะถักตตา 7) โน จัฎฐาเน นิโยชเย จำนวน 42 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจมีดังนี้

1) ผู้วิจัย ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณบดี/รองอธิการบดี ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง 7 แห่งที่เปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งแบบสอบถาม จำนวน 120 ชุด เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1

2) ผู้วิจัย รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งหมดจำนวน 120 ชุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้องสมบูรณ์ในทุกคำตอบ
- 2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำนวณหาค่า ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายด้าน และโดยภาพรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบเกณฑ์ แล้วแปลความหมาย
- 4) การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามที่ชนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 5) วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีอายุ ระหว่าง 19-20 ปี จำนวน 96 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รายได้ ผู้ปกครองต่อเดือน อยู่ระหว่าง 25,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.00 และส่วนมากสังกัดวิทยาเขต ล้านนา จำนวน 58 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 48.30
2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และเมื่อแยกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านปิโย (น่าน้ำ) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (น่าน้ำ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 2) ด้านครุ (น่าน้ำ) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านครุ (น่าน้ำ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 3) ด้านภวนีโย (น่าน้ำใจ) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านภวนีโย (น่าน้ำใจ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 4) ด้านวัตตา จะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านวัตตา จะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 5) ด้านวจนิกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านวจนักษโม (อดทนต่อถ้อยคำ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 6) ด้านคัมภีร์ัญจะ กะถัง กัตตา (ແລງເຣື່ອງລ້າລິກໄດ້) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านคัมภีร์ัญจะ กะถัง กัตตา (ແລງເຣື່ອງລ້າລິກໄດ້) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 7) ด้านโน จัญญาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านโน จัญญาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10

3. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองและสังกัด ต่างกัน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน และสังกัด พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ตามสถานภาพ ด้านเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน โดย 1) ส่วนกลาง ปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกันกับวิทยาเขตมหาวิทยาลัย และวิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) วิทยาเขตมหาวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม แตกต่างกับกับ วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม แตกต่างกับกับ วิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) วิทยาเขตอีสาน ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม แตกต่างกับกับ วิทยาเขตล้านนา และวิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) วิทยาเขตล้านนา ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม แตกต่างกับกับ วิทยาเขตร้อยเอ็ดและวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 6) วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม แตกต่างกับกับ วิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านปิโย (นารัก) พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มี สังกัด ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ต่างกัน โดย 1) ส่วนกลาง ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตมหาวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา และวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) วิทยาเขตมหาวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และวิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตล้านนา และวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) วิทยาเขตอีสาน ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตล้านนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) วิทยาเขตล้านนา ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 6) วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านปิโย (นารัก) แตกต่างกับกับ วิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

0.05 2) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านโน จัฏฐาเน นियोชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) แตกต่างกับ วิทยาเขตล้านนา และวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) วิทยาเขตอีสาน ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านโน จัฏฐาเน นियोชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) แตกต่างกับ วิทยาเขตล้านนา และวิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) วิทยาเขตล้านนา ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านโน จัฏฐาเน นियोชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) แตกต่างกับ วิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้านโน จัฏฐาเน นियोชเย (ไม่ชักนำในอฐาน) แตกต่างกับ วิทยาเขตศรีล้านช้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรุ ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรุ ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยภาพรวม ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะนักศึกษาวิชาชีพรุ ชั้นปีที่ 1 มีความพร้อมในการที่จะเป็นครูมืออาชีพ เนื่องจากได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเปิดภาคการศึกษา และได้ศึกษาเล่าเรียนในรายวิชาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับครู ทำให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่และจิตวิญญาณความเป็นครูในเบื้องต้นเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎา สีจันทร์ฮอด (2557) ที่ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในพระไตรปิฎกสำหรับครู จากการศึกษาพบว่า ครูเป็นกัลยาณมิตร คือมิตรแท้ที่ดี ที่คอยช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นมิตรที่หวังดี มีสิ่งดี ๆ ให้กันด้วยความจริงใจ คุณสมบัติของกัลยาณมิตร ซึ่งเรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม 7 ครูดีที่ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ย่อมจะมีคุณอนันต์แก่นักเรียน แต่หากว่าครูชั่วก็ย่อมมีโทษมหันต์ต่อศิษย์เช่นกัน นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว การซึ่มนำฝึกรวมให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครู ให้ศิษย์มีแนวทางการปฏิบัติตนและหลักการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ครูเองก็ต้องปรับปรุงตนเองในทุก ๆ ด้าน ความเป็นเลิศทั้งวิชาการและตั้งมั่นคุณธรรมและจริยธรรม ครูนั้นต้องดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสังคม สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ชวนเซย (2561) ซึ่งได้ทำงานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ จังหวัดสกลนคร ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร) และได้นำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติตนมีความตั้งใจในการศึกษาตามหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความสามัคคีให้ความร่วมมือด้วยดี มีความเอื้ออาทรต่อกัน ให้ความเคารพต่อกัน นำหลักการปฏิบัติสมาธิอย่างมีสติและต่อเนื่องดำรงชีวิตอย่างมีสติ และประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ เป็นตัวอย่างที่ดีต่อครอบครัว และสังคม เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นสามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติสมาธิ และการดำรงตนในสังคมแก่ผู้อื่นได้อย่างดี เมื่อพิจารณาตามด้านได้ ดังนี้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปิโย (นารัก) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า นักศึกษาวิชาชีพรุ ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมในด้านปิโย (นารัก) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการเป็นครู การมีจิตเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อบุคคลอื่นอย่างมีเมตตา ปฏิบัติตนเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบ มีความยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีอัธยาศัยที่อ่อนโยน ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นบุคคลอื่น ตลอดจนให้กำลังใจเมื่อบุคคลอื่นได้รับความทุกข์ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของปิโย (นารัก) สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่กล่าวว่า ปิโย แปลว่า นารัก หรือผู้เป็นที่รัก หมายถึง เป็นผู้รู้จักเอาใจใส่ในตัว

บุคคลและสุขทุกข์ของเขา เข้าถึงจิตใจ ให้ความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนใจให้ผู้ร่วมงานหรือนักเรียนให้
อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม ดังนั้นการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมด้านปิโย (น่ารัก) ของนักศึกษาวิชาชีพ
ครู ชั้นปีที่ 1 จึงเป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติกันมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา (แกล้งเรื่องล้าลึกได้) โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก อภิปรายผลได้ว่า นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มีการปฏิบัติตนตามหลัก
กัลยาณมิตรธรรมด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา (แกล้งเรื่องล้าลึกได้) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นนักศึกษ
วิชาชีพครูใหม่ ยังไม่สามารถอธิบายขยายความเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ข้อความที่ยากได้อย่างง่าย อธิบายแก่น
หรือสาระสำคัญตลอดจนแสดงให้เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตาม ขยายความให้เป็นที่ยอมรับและพร้อมปฏิบัติตาม
อธิบายเหตุและผลเรื่องต่าง ๆ ได้น่าฟัง เข้าใจง่าย พร้อมทั้งสามารถยกตัวอย่างประกอบกรอธิบายได้อย่าง
สมบูรณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 อาจยังไม่กล้าแสดงออก จึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพครู
กล้าแสดงออก ตามที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) คือ 1) สันถัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือสามารถจะสอนอะไร ก็
ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงเห็นจัง ดังจูงมือไปดูเห็น
กับตาด้วยตนเอง จนหมดความเคลือบแคลงสงสัย ปลดเปลื้องความเขลาหรือความมืดมัวออกจากจิตใจได้
2) สมทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำ ก็สามารถแนะนำหรือบรรยายให้
ซาบซึ้งในคุณประโยชน์ มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนอบรมจิตใจ จนใจยอมรับ อยากลงมือทำ หรือนำไป
ปฏิบัติอย่างเต็มใจ จนปลดเปลื้องความประมาท และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท 3) สมุตเตชนา ใฝ่ใจให้อาจหาญ
แกล้วกล้า คือ สามารถปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้น เกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จ
เสร็จสิ้นให้ได้ สู้งาน ไม่หวั่นต่ออุปสรรค ไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวยากลำบาก แต่กลับรู้สึกเหมือนบททดสอบของ
ชีวิตตนจนสามารถปลดเปลื้องความอึดคร้านออกไป มุ่งตรงสู่ทางอันถูกต้อง และ 4) สัมปหังสนา ปลอดชโลมใจ
ให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้ชุ่มชื่นเบิกบานโดยให้เห็นผลดี หรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่จะเจริญ
ก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไปทำให้ฟังมีความหวัง มีกำลังใจ และร่าเริงเบิกบานใจ ประทับใจ มีสุขภายในอัน
เป็นเหตุแห่งสมาธิ ซึ่งสามารถพัฒนาสู่การเข้าถึงความจริงของพระสัทธรรมได้ในที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชา
การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีเพศ อายุ รายได้ผู้ปกครอง และสังกัด มีรายละเอียด
ดังนี้ 1) การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษา
อังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แยกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม
โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก เพศหญิงได้มีส่วนต่อการให้ข้อมูลมาก และโดยปกติเป็นผู้ที่สามารถ
ปฏิบัติตนตามหลักธรรมได้ง่าย เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า เพศหญิง การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตร
ธรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปี
ที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา (แกล้ง
เรื่องล้าลึกได้) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติตนให้เป็นที่รักนั้นเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกได้ง่าย
จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติมาก ส่วนการแกล้งเรื่องล้าลึกได้นั้น เนื่องจากเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 อาจยังม
ีความไม่กล้าแสดงออกจึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติน้อย สอดคล้องกับ พระราชันนทมนี (ปัญญา นันทิกขุ) (อ้างถึง
ใน อินตา ศิริวรรณ, 2557, หน้า 144-145) ที่กล่าวว่า คัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา หรือการแกล้งถ้อยคำให้ลึกซึ้ง
เป็นผู้เข้าใจหลักการสอนวิชาอะไร ควรสอนอย่างไร เด็กจึงจะเข้าใจ ของยากต้องทำให้ง่าย ของลึกต้องทำให้ตื้น

ของไม่เห็นต้องทำให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง สอนแต่สิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ ง่ายไปหายาก ต่ำไปหาสูง เป็นต้น

2) การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แยกตามอายุ พบว่า อายุของนักศึกษาวิชาชีพรูชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อายุ 23 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอายุมาก มีวิจารณ์ญาณ มีความรอบคอบมากขึ้น ตามวัย จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมที่มากขึ้น สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ชวนเชย (2561) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ จังหวัดสกลนคร มาใช้ในชีวิตประจำวันในแต่ละด้านทั้ง 7 ประการ ประกอบด้วย ปิโย(น่ารัก) ครู(น่าเคารพ) ภวานิโย (น่าเจริญใจ) วัตตา จะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) วจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) คัมภีร์ญจะ กะถัง กัตตา (แกลงเรื่องล้าลึกได้) โน จัญฐานะ นิโยชเย(ไม่ชักนำในอฐาน) นักศึกษายังไม่มีความรู้เรื่องหลักกัลยาณมิตรอย่างครบถ้วน แต่สามารถปฏิบัติตนเป็นไปตามหลักกัลยาณมิตรตามความเข้าใจของตน ทั้งการแต่งกาย กิริยามารยาท การใช้คำพูด เป็นเพื่อนที่ดีต่อกันสนิทสนมเป็นกันเอง มีความรู้สึกอบอุ่นพึ่งพากันได้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม น้อมนำเอาหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ มีกิริยามารยาทที่สุภาพเรียบร้อย รับผิดชอบทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน หมั่นศึกษาหลักธรรมเพื่อการพัฒนาตน ทั้งเป็นคนมีเหตุผลและการใช้การพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกันอย่างมีเหตุผล ให้การแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เป็นไปด้วยการส่อเสียดนินทา และหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง สามารถให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตและเรื่องลึกซึ้งทั้งทางโลกและทางธรรม ทั้งเรื่องครอบครัว และความก้าวหน้าในการปฏิบัติสมาธิ ไม่ชักนำพากันในทางชั่วร้ายเสื่อมเสีย

3) การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แยกตามรายได้ผู้ปกครอง พบว่า รายได้ผู้ปกครองต่อเดือนระหว่าง 15,000-25,000 บาท มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม มากที่สุด เนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้ที่แน่นอน มั่นคง ทำให้ภาระการอบรมสั่งสอนนักศึกษา หรือการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรูเป็นไปในทิศทางบวก สอดคล้องกับ ธัญญาภรณ์ ดวงกาใต้ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องหลักธรรมในการเป็นกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดจากการขาดความเป็นกัลยาณมิตรในสังคมไทย สรุปได้ว่า ปัญหาครอบครัวเกิดจาก ความตึงเครียดในครอบครัว ได้แก่ การที่บุคคลในครอบครัวเดียวกันไม่ค่อยพูดคุยกัน ไม่หันหน้าเข้าหากัน มาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ปัญหาความขัดแย้งกันในครอบครัว และปัญหาการหย่าร้าง

4) การปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แยกตามสังกัด พบว่า วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มีการปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม มากที่สุด เนื่องจากนักศึกษาวิชาชีพรูมีการปฏิบัติตนที่ดี หรืออาจอยู่ในเพศบรรพชิต ทำให้เข้าใจหลักของการเป็นครูที่จะต้องปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมได้ดี ทั้งนี้เพศบรรพชิตมีความเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ พระจะจุ ญาณวิโย (รักษาป่า) (2554) ที่ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นกัลยาณมิตรของพระสารีบุตรเถระ แนวคิดและหลักการของกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้นำเป็นผู้ตั้งศรัทธาที่มีอยู่ในตัวบุคคลออกมาแสดง ซึ่ให้เห็นถึงคุณและโทษ บอกทางที่ถูก ยกกระตือรือร้น และความเข้าใจต่อชีวิตที่ต่ำชั้นสูงที่ ๆ ควรจะเป็น แล้วพัฒนาส่งเสริมให้ดีกว่าเดิม กัลยาณมิตร นอกจากหมายถึงบุคคลผู้มีน้ำใจงาม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลประโยชน์ตนและผู้อื่นแล้ว ยังรวมถึงสิ่งแวดล้อมทุกอย่างที่เอื้อต่อการเรียนรู้พัฒนา ยกกระตือรือร้นความอ่านความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่วนลักษณะของกัลยาณมิตรให้พิจารณาจากคำแนะนำสั่งสอนว่าเป็นไปเพื่อเกื้อกูลประโยชน์ตนและผู้อื่น มีความเสมอต้นเสมอปลาย สอนเช่นไรประพฤติเช่นนั้น

กัลยาณมิตรมี 2 ประเภท คือ กัลยาณมิตรทางโลก และกัลยาณมิตรทางธรรม อนึ่ง กัลยาณมิตรมีความสำคัญต่อผลสำเร็จทั้งในระดับเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด วิธีสังเกตว่าผู้ที่คบหา หรือสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่เป็นกัลยาณมิตรหรือไม่ ให้สังเกตความเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ หากคบบุคคลใดหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมใดแล้ว อกุศลธรรมของตนเจริญยิ่งขึ้น กุศลธรรมเสื่อมไป บุคคลหรือสิ่งแวดล้อมเช่นนี้ไม่ควรคบ ไม่ควรอยู่ใกล้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรู โดยมุ่งให้เห็นผลลัพธ์ในเชิงรูปธรรมอย่างชัดเจน มีแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน สร้างแรงบันดาลใจในการเป็นนักศึกษาครูที่ดี เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย จากผลการวิจัย จึงเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยภาพรวมทั้งหมด ทุกสาขาวิชา เพื่อที่จะได้พัฒนาศักยภาพเพิ่มเติมหรือส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู

2.2 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการสอนของนักศึกษาวิชาชีพรูให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ” ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ด้านคัมภีร์จะ กะถัง กัตตา (แถลงเรื่องล้าลึกได้) มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับเจ็ด โดยเฉพาะการอธิบายข้อความที่ยากให้ได้อย่างง่าย จึงเห็นว่าถ้าศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ สามารถพัฒนาการสอนของนักศึกษาได้

บรรณานุกรม

- กฤษฎา สีจันทร์ฮอด. (2557). **ศึกษาลัทธิกัลยาณมิตรธรรม 7 ในพระไตรปิฎกสำหรับครู**. สารนิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2548). **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญาภรณ์ ดวงกางใต้. (2556). **หลักธรรมในการเป็นกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจะจุ ญาณวิโช (รักษาป่า). (2554). **การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นกัลยาณมิตรของพระสารีบุตรเถระ**. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- พระราชันนัทธนี (ปัญญานันทภิกขุ). (2557). **อ้างอิง อินถา ศิริวรรณ, ความเป็นครูวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานพ นักการเรียน, บานชื่น นักการเรียน. (2562). **สถาบันการศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนา, วารสารสิรินธรปริทรรศน์, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม-ธันวาคม, หน้า 214-226**.
- สมศักดิ์ ชวนเชย. (2561). **การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **ความรู้เพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำคูณสภา.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological testing**. 5th ed. New York : Harper Collins.
<https://highlight.kapook.com/view/202043>